24 Μαΐου 2015

Οι Άγιοι Πατέρες (Κυριακή των Αγίων Πατέρων)

Ορθοδοξία και Ορθοπραξία / Συναξαριακές Μορφές

Ο Μέγας Κωνσταντίνος βρίσκεται στο κέντρο περιτριγυρισμένος από Εκκλησιαστικούς Πατέρες της Α' Οικουμενικής Συνόδου. Ο ρόλος περιέχει το πρώτο μισό του συμβόλου Πίστεως Νίκαιας – Κωνσταντινούπολης.-Φωτο: saint.gr

Η ευαγγελική περικοπή, που διαβάζεται στη θεία Λειτουργία, είναι η αρχή της αρχιερατικής προσευχής του Ιησού Χριστού. Ύστερ' από το μυστικό Δείπνο, ο

Ιησούς Χριστός μίλησε προς τους Αποστόλους και τους έδωσε τις τελευταίες του υποθήκες. Μετά την ομιλία του ο αιώνιος και Μέγας Αρχιερέας της Εκκλησίας, «επήρε τους οφθαλμούς αυτού εις τον ουρανόν...», σήκωσε τα μάτια του στον ουρανό κι άρχισε να ομιλεί με τον ουράνιο Πατέρα. Η αρχιερατική προσευχή του Ιησού Χριστού είναι και τα δύο· και προσευχή και «διάλεξις», καθώς ερμηνεύουν οι ιεροί Πατέρες. Ο Ιησούς Χριστός σαν άνθρωπος προσεύχεται στο Θεό, και σαν Υιός συνομιλεί με τον Πατέρα.

Τρεις φορές το χρόνο η Εκκλησία εορτάζει μνήμες Πατέρων την έκτη τώρα Κυριακή μετά το Πάσχα, μια Κυριακή μέσα στο μήνα Ιούλιο και μια Κυριακή μέσα στο μήνα Οκτώβριο. Αυτό δείχνει πόσο η Εκκλησία τιμά τους άγιους Πατέ-ρες, αφού και ονομάζεται χαρακτηριστικά ’Εκκλησία Πατέ-ρων, το ίδιο όπως ονομάζεται Εκκλησία Μαρτύρων. Οι Πα-τέρες της ’Εκκλησίας είναι κληρικοί όλων των βαθμών, Επίσκοποι, Πρεσβύτεροι, Διάκονοι, ακόμα δε και απλοί μοναχοί· όχι απλώς σοφοί και, καθώς λέμε σήμερα, μορφωμένοι και διανοούμενοι, αλλά άνθρωποι πνευματικής πείρας και αγιωσύνης. Σήμερα στον καθένα, που μπορεί να λέει και να γρά-φει πέντε λόγια, που ασχολείται με τα γράμματα και τις τέχνες, εύκολα χαρίζομε τον τίτλο του πνευματικού ανθρώπου. Όμως πνευματικότητα είναι πείρα αγιωσύνης, κι αυτό είν’ ένα από τα γνωρίσματα των Πατέρων της Εκκλησίας. Οι Πα-τέρες της Εκκλησίας είναι άνθρωποι με ορθόδοξο φρόνημα, με αγιότητα βίου και με πνευματική πείρα.

Αλλά, όταν λέμε πως η Εκκλησία είναι Εκκλησία Πατέρων, εννοούμε πως η ορθόδοξη πίστη μας είναι διδαχή και παράδοση των αγίων Αποστόλων, που φτάνει σε μας με εγγύηση και κύρος διαμέσου της ερμηνείας των αγίων Πατέρων. Στο Σύμβολο της πίστεως ομολογούμε πως η μία και αγία και καθολική ’Εκκλησία είναι αποστολική· είναι δηλαδή η Εκκλησία του Χριστού, σύμφωνα με τη διδαχή και την παράδοση των αγίων Αποστόλων. Αυτή την αποστολική παράδοση η Εκκλησία την κατέχει διαμέσου των αγίων Πατέρων. Οι Πατέρες είναι οι γέφυρες από τις οποίες περνά και διαιωνίζει στην Εκκλησία η αποστολική παράδοση. Όταν λέμε λοι-πόν την Εκκλησία αποστολική, είναι το ίδιο σαν και να λέγαμε πατερική· οι Πατέρες μέσα στην Εκκλησία εγγυώνται για την αποστολικότητα της πίστεως και για την ορθοδοξία. Ορθοδοξία θα πει πατερική παράδοση. Το βλέπομε αυτό στον τρόπο, με τον οποίο διατυπώνονται οι αποφάσεις των οικουμενικών Συνόδων. Η απόφαση της τέταρτης οικουμενικής Συνό-δου αρχίζει έτσι· «Επόμενοι τοις αγίοις πατράσι...». Το ίδιο και η απόφαση της έβδομης οικουμενικής Συνόδου· «Επακολουθούντες τη θεηγόρω διδασκαλία των αγίων Πατέρων ημών και τη παραδόσει της καθολικής Εκκλησίας...». Αυτά θα πουν πως οι Πατέρες, η διδασκαλία τους δηλαδή, είναι το ποτάμι, που ρέει πάντα μέσα στην ίδια κοίτη της εκκλησιαστικής πα-ράδοσης.

Στην ευαγγελική περικοπή, που διαβάζεται στη θεία Λειτουργία, ο Ιησούς Χριστός προσεύχεται προς τον ουράνιο Πατέρα για τους μα-θητές του και για την Εκκλησία. Οι μαθητές του είν' εκείνοι που του δόθηκαν από τον Πατέρα· τους δίδαξε και τους φύλα-ξε και δεν χάθηκε απ' αυτούς παρά μόνο «ο υιός της απωλείας», εκείνος που από μόνος του προτίμησε και θέλησε να χαθεί. Ήλθε η ώρα κι ο διδάσκαλος τώρα θα φύγει, ενώ οι μα-θητές του θα μείνουν, σηκώνοντας το βάρος μιας τιμής και μιας ευθύνης. Η τιμή τους είναι ότι τους κάλεσε ο Θεός· η ευθύνη τους ότι, μένοντας αυτοί στον κόσμο, πρέπει να ποιμάνουν την Εκκλησία. Και πρώτ' απ' όλα να μείνουν ενωμένοι και να κρατήσουν ενωμένους τους πιστούς. Η Εκκλησία πριν απ' όλα είναι μία, και δεν μπορεί να είναι ούτε αγία ούτε καθολική ούτε αποστολική, αν δεν είναι μία. Μα η ενότητα της Εκκλησίας δεν φυλάγεται παρά με την ενότητα των ποι-μένων της 'Εκκλησίας κι αυτό πάλι δεν γίνεται παρά με το φόβο και τη δύναμη και το φόβο του Θεού. Γι' αυτό προσεύχεται ο Μέγας Αρχιερέας· «Τήρησον αυτούς εν τω ονόματί σου, ους δέδωκάς μοι, ίνα ώσιν εν καθώς ημείς»· αυτούς που μου έδωσες φύλαξέ τους στο όνομά σου, για να είναι ένα, κα-θώς είμαστε εμείς.

Αυτό το απόσπασμα από την αρχιερατική προσευχή του Κυρίου είναι ένα άρτιο ποιμαντικό κείμενο. Φτάνει να το διαβάσουμε προσεκτικά, για να δούμε σ' αυτό τί είναι η Εκκλησία, τί είναι οι ποιμένες της Εκκλησίας και ποιό είναι το έργο τους. Γι' αυτό και διαλέχτηκε να διαβάζεται στη μνήμη των αγίων Πατέρων, που είναι οι ποιμένες και διδάσκαλοι της Εκκλησίας, διάδοχοι των αγίων Αποστόλων. Η Εκκλησία δεν είναι μια ανθρώπινη οργάνωση· είναι η βασιλεία του Χριστού, η οποία «ουκ έστιν εκ του κόσμου τούτου»· δεν έχει εγκόσμια προέλευση και δεν στηρίζεται σε συνθήκες του κόσμου τού-του η Εκκλησία. Η Εκκλησία είναι οι Απόστολοι, οι Μάρτυ-ρες, οι Προφήτες, οι Ιεράρχες, οι Όσιοι και οι Δίκαιοι, όλος ο λαός του Θεού, που συγκροτούν το σώμα του Χριστού. Ένας- ένας χωριστά, ως πρόσωπα και μέλη του σώματος, κι όλοι μαζί το σώμα, με κεφαλή τον Ιησού Χριστό! Πρώτη ιδιότητα και γνώρισμα αυτού του σώματος, για να υπάρχει και να ζει, είναι η ενότητα, η Εκκλησία να είναι μία. Οι αιρέσεις και τα σχίσματα είναι ο μεγάλος εσωτερικός εχθρός της Εκκλησίας, που λυμαίνεται και καταστρέφει την ενότητά της. Κι αυτό υπήρξε και είναι πάντα το πρώτο και κύριο έργο των Πατέρων και Ποιμένων της Εκκλησίας, ότι κράτησαν δηλαδή και κρατούν ενωμένη την Εκκλησία και αδιαίρετο το σώμα του Χριστού. Στην προσευχή του, που συνεχίζεται και μετά την σημερινή ευαγγελική περικοπή, πέντε φορές ο Μέγας Αρχιερέ-ας παρακαλεί τον ουράνιο Πατέρα για την ενότητα της Εκ-κλησίας· «ίνα ώσιν εν καθώς ημείς». Και πρέπει ακριβώς εδώ να προσέξουμε στο «καθώς ημείς»·

πρότυπο δηλαδή της ενό-τητας της Εκκλησίας είναι η ενότητα και απόλυτη συμφωνία των τριών προσώπων της Αγίας Τριάδας, που είναι ο ένας και αληθινός Θεός.

Κάθε φορά που η Εκκλησία εορτάζει την μνήμη των αγίων Πατέρων τιμά όλους τους Πατέρες και Ποιμένες της, τους αρχαίους και τους νέους, τους επιφανείς και τους αφανείς· τον κάθε μεγάλο, μα και τον κάθε μικρό και ταπεινό ιερέα, που έζησε με το βάρος της ιερωσύνης και με τη βαθειά συναίσθη-ση της ευθύνης απέναντι των ανθρώπων, που του εμπιστεύθηκε ο Μέγας Αρχιερέας της Εκκλησίας. Το πιο μεγάλο κακό στην Εκκλησία είναι η αίρεση και το σχίσμα και το πιο μεγά-λο κρίμα για τον ποιμένα της Εκκλησίας είναι εξαιτίας του να διχαστούν οι πιστοί, είτε για κακοδιδασκαλία είτε για φιλοδο-ξία είτε για αμέλεια και απροσεξία στο βίο του είτε για οποιαδήποτε άλλη κακή γνώμη του και πράξη. Η Εκκλησία τους κακούς ποιμένες τους αναθεματίζει, τους καλούς τους τιμά και τους εορτάζει· είναι οι Ποιμένες και Διδάσκαλοι και Πατέρες. Αμήν.

(+Μητροπ. Κοζάνης Διονυσίου, Επί πτερύγων ανέμων, τ. Α΄,εκδ. Νεκτ. Παναγόπουλος, σ. 124-128)